

Toelichting RALPH gesprekshandleiding

Het RALPH instrument richt zich op drie domeinen van gezondheidsvaardigheden.

1. Functionele vaardigheden: dit zijn de basisvaardigheden lezen, schrijven en rekenen. Voor goed geneesmiddelgebruik zijn deze vaardigheden van belang om een gebruiksinstructie correct te interpreteren, bijvoorbeeld twee maal daags twee tabletten innemen. Dit zijn de vragen in het blauwe blok.
2. Communicatieve vaardigheden: Dit zijn gevorderde vaardigheden waarbij iemand informatie over zijn geneesmiddelen weet te vinden en begrijpen, en vervolgens weet toe te passen op de eigen situatie. Dit zijn de vragen in het rode blok.
3. Kritische vaardigheden: Dit zijn verder gevorderde vaardigheden waarbij iemand informatie ook op waarde weet te schatten (kritisch weet te analyseren) om te gebruiken in verschillende situaties. Dit zijn de vragen in het groene blok.

Doel RALPH gesprekshandleiding

De vragen in het RALPH instrument zijn gekoppeld aan de eigen medicatie. U kunt de vragen stellen over een geneesmiddel waarvan u vermoedt dat het gebruik hiervan lastig is voor de patiënt (*bijvoorbeeld vanwege een complexe gebruiksinstructie*).

Uitgangspunten hierbij zijn:

- Door het afnemen van de RALPH vragen krijgt u meer inzicht in de gezondheidsvaardigheden van een patiënt en kunt u beter inschatten of hij/zij moeilijkheden ondervindt met geneesmiddelgebruik. Er is geen score (goed/fout) aan verbonden, geef dit ook aan de patiënt aan.
- Indien nodig kan vanuit de apotheek de begeleiding en informatievoorziening hierop aangepast worden.

Stellen van de vragen

Patiënten met beperkte gezondheidsvaardigheden zullen het vaak moeilijk vinden om deze beperkingen aan te geven. Het is daarom erg belangrijk om patiënten op hun gemak te stellen en hen niet het idee te geven dat zij aan een test onderworpen worden.

Instructie voor het afnemen:

- Licht toe dat de vragen bedoeld zijn om te achterhalen hoe patiënten **beter ondersteund/begeleid** kunnen worden door de apotheek bij het gebruik van hun geneesmiddel.
- Stel **open** vragen. De voorgedrukte antwoordcategorieën zijn alleen bedoeld om het noteren van de antwoorden te vergemakkelijken.
- **Vraag door** als een patiënt een onduidelijk antwoord geeft.
- Let op: als de patiënt samen met zijn/haar partner komt, kan het voorkomen dat de partner de patiënt corrigeert in de antwoorden. Houd de antwoorden die de patiënt zelf geeft aan voor het inschatten van de gezondheidsvaardigheden.

Vraag 1 t/m 3. Deze vragen geven inzicht in eventuele problemen met het gebruik.

- Vraag de patiënt om het etiket voor te lezen en stel de eerste vragen naar aanleiding hiervan.
- Let op als de patiënt aan u vraagt of u het etiket kunt voorlezen. Dit kan een indicatie zijn dat de patiënt moeite heeft met lezen en schrijven, wat het juist uitvoeren van de gebruiksinstructies op het etiket in de weg kan staan.
- Vraag door als u twijfelt of de patiënt voldoende op de hoogte is, zodat u eventueel extra uitleg kunt geven om te voorkomen dat een geneesmiddel verkeerd gebruikt wordt.
- Bij vraag 3 gaat het om instructies als *“niet met grapefruitsap innemen”, “kuur afmaken”, “pas op met alcohol”*. Patiënten kunnen deze instructies verkeerd interpreteren. Zij denken bijvoorbeeld dat grapefruitsap geen probleem is wanneer het niet gelijktijdig wordt gebruikt of zij denken dat je ook geen sinaasappelsap mag drinken. Vraag dus goed door om erachter te komen hoe de patiënt de instructies interpreteert.

Vraag 4. Zoekt de patiënt wel/niet uit wat de juiste informatie is.

Vraag door waar de patiënt op zoek gaat naar de informatie. Indien de patiënt niet goed weet waar informatie gezocht moet worden of op zoek gaat in minder betrouwbare bronnen, kunt u een advies geven waar informatie gezocht kan worden (bijvoorbeeld www.apotheek.nl, www.thuisarts.nl of websites van de patiëntenvereniging).

Vraag 7 t/m 9.

Bij deze vragen wordt doorgedaan op het geneesmiddel dat bij vraag 1 t/m 3 is besproken. Als de patiënt aangeeft nooit informatie over zijn/haar geneesmiddel te zoeken of tegen te komen, vraag dan door wat de reden daarvoor is. Mogelijk is dit omdat de patiënt het moeilijk vindt om informatie te zoeken of informatie op waarde te schatten (en daarom nieuwe informatie negeert). U kunt hierbij ook verwijzen naar websites met betrouwbare informatie (bijvoorbeeld www.apotheek.nl, www.thuisarts.nl of websites van de patiëntenvereniging).

Vraag 10.

Als de patiënt aangeeft niet samen te willen beslissen, vraag dan door wat de reden daarvoor is. Mogelijk is dit omdat de patiënt vindt dat hij/zij niet kan beslissen.

Begeleiding op maat

Door het tijdig herkennen van mensen met beperkte vaardigheden, en ook te weten in welk(e) domein(en) mensen moeilijkheden ondervinden, is gerichte begeleiding (zorg op maat) te bieden aan deze mensen bij hun geneesmiddelgebruik. Hierbij kan gedacht worden aan het aanbieden van informatie op een andere manier (plaatjes, filmpjes) of teach back methoden (de patiënt de informatie laten herhalen in eigen woorden).

Bronnen

Voor tips kunt u het boekje "Geneesmiddelengebruik en Gezondheidsvaardigheden: tips en tools voor de apotheek" bekijken (<https://www.knmp.nl/downloads/Gezondheidsvaardigheden.pdf>). Op de websites van de Alliantie Gezondheidsvaardigheden (www.gezondheidsvaardigheden.nl) en de KNMP (<https://www.knmp.nl/patientenzorg/laaggeletterden-en-migranten>) staan ook diverse beschikbare materialen beschreven.